

Bu həyatdan neçə-neçə sevimli insanların getdi ki, onların qəfil ölümləri ağlınızın ucundan da keçməzdi. Onların bəziləri ən yaxınlarımız və bizdən çox-çox uzaqlarda olanlar oldular. Onlar elə öldülər ki, bütün dünya çalxalandı, lakin ümidlər itirilmədi. Ancaq bu ölümlə Dünya film sektoru öz «bərbər Bərbər Billu»-sunu itirdi. Billunu və ya İrfan Xanı.

Nəсібə Zeynalovanı, Səyavuş Aslanı, Yaşar Nurini, İlham Əsgərovu, Firəngiz Şərifovanı və digər itirməkdən qorxdığımız sənətkarları itirdik. Hələ də İlham Əsgərovun ölüm xəbərini eşitdiyim an yadıma düşür. Onun dəfnini televizorda göstərəndə iştirakçılardan biri dedi: «Artıq ən əla sənətkarlarımızı itirməyə başlayırıq...» Bəli, artıq Azərbaycan yox, bütün Dünya.

Mən haqqında yazdığım mərhuma çox pərəstiş edirdim. Çoxlu filmlərinə baxmışdım, onunla çox maraqlanırdım. Mənə deyə bilərsiniz ki, Billuya hamı baxıb, amma sənin qədər təsirlənməyib. Amma demək istəyirəm ki, mən mərhumun şah əsərlərindən təkəcə Billuya baxmamışam. Mən hələ onun bu həyatla vidalaşmasından 5 gün əvvəl onun ilk filminə baxmışdım. Özü də azərbaycanca dublaj olunmadan. Tamamilə hind dilində idi. Mən həmin filmə baxmışdım və hər şeyi «Billu»nun hərəkətlərindən, emosiyasından, sifət cizgilərindən başa düşmüşdüm. Elə hallar olur ki, tərcüməyə ehtiyac qalmır, elə musiqidəki kimi... Bunlar hamısı təbii ki, mərhumun öz bacarığına görə idi. Mərhum ifa etdiyi rolu elə oynayırdı ki, lala da, kara da başa salardı nəyi oynayır, nə demək istəyir, necə demək istəyir. Həmin vaxt mən əsl İrfan Xanı anlamışdım. Mən anlayın kimi də, elə tez onu itirdim ki... İrfan Xanı təkəcə mən yox, bütün Dünya itirdi.

İrfan Xanın ilk filmi olan «Salam Bombay» filminə baxandan sonra onun filmoqrafiyasında baxdım. Orada İrfan

qan-qırmızı idi, saçı seyrəlmişdi. 50 yaşlı cavan elə bil 100-cü yaşını qeyd edirdi. Onu belə görkəmdə gördükdən sonra bu məqaləni yazmağa qəti olaraq qərar verdim. Bu məqalə deyil, bu, «Billu»-suz dəliyə dönmüş dünyaya bir başsağlığıdır.

Mən onun İngiltərə filmlərinin hamısının adını çəkdim. Lakin 2-si qaldı. «Hayder» və «Məqbul» filmləri. Bu filmlər heç də İngiltərə filmi deyil, lakin ingilis yazıçısından götürülüb. Kimdən? Uilyam Şekspirdən. «Hayder» Hamletdən, «Məqbul» isə Maqbetdən. Mən «Hayder»ə baxsam da, «Məqbul»a baxa

İrfan Xan (1967-2020)

BİLLUNUN ZALIM GEDİŞİ- İRFAN XAN

Xanın haqqında məlumat da yazılırdı. Ancaq ölüm tarixi yox idi. Sadəcə yazılmışdı: 7 yanvar 1967 (53 yaş) Mən haradan bilərdim ki... Sözü bitirmək istəmirəm. Axı, o, ölməyib, mərhumdur, o, pərəstişkarlarının qəlbində yaşayacaq.

Bir məlumatı da deyim ki, mərhum «Qırmızılar» pyesində Lenin rolunu oynamışdı. Bu, onun teatrdakı ilk və tək rolu idi.

«Bərbər Billu» xərcəng oldu, saçını özünü qırxdı və heç kəsə bəlli etmədən dünyasını dəyişdi. Halbuki, həkimlər ona 2018-ci ildə xərcəng olduğunu demişdilər. O, bunu heç kəsə bəlli etmədi və məğlub olsa da, heç kimi narahat etmədən səssizcə döyüşə atıldı.

Xərcəng necə də amansız bir bələdir. Artıq koronavirus da xərcəng qədər amansız ola bilər.

Bəlkə də, bəziləriniz adını indi eşirdirsiniz, amma mən ilk dəfə Billuya baxandan bəri onun kimliyini duymuşdum. Daha doğrusu, bilirdim ki, o, kim idi... O, Dünya kino sektorunun əfsanəsi idi. Deyə bilərsiniz ki, o, sadəcə «Billu» idi axı. Yox, o, sadəcə, «Billu» deyildi. «Döyüşü»nün Lafkadiası, «Hörümçək adam»ın Racit Rathası, «Pinin həyatı»nda Pi, «Curassik Dünyası»nda Simon Məsrani, «İnferno»da Harri Sims idi. Və nəhayət Dünyanın İrfan Xanı.

İnanırsınız mı mənim üçün bunları yazmaq çətinidir. Çünki, o, qəfil öldü, daha doğrusu, qəfil ölmədi, mən bu sarsıdıcı xəbəri qəfil eşitdim. Onun son şəklinə baxandan sonra isə bu məqaləni yazmağa qərar verdim. Şəkil onun son filminin yığıncağında çəkilmişdi. Gözü

bilməmişəm. Bu günlərdə onun əziz xatirəsinə hörmət əlaməti olaraq bir filminə də baxacağam. Yəqin ki, bu filmin adı «Məqbul» olacaq.

İrfan Xanın bu gedişi çox gözlənilməz, çəşdirici gediş oldu. Bunu heç kəs gözləməirdi. Axı, onun koronavirusa görə ilk baxış tarixi ləğv olunan yeni və son filmi var idi: «İngilis Atmosferi». Əgər bir az da dözsəydi, bu filmə baxa biləcəkdik. Bunun Azərbaycanda bir nümunəsi var; Ceyhun Mirzəyev. Mərhum rejissor və aktyor ermənilərin iç üzünü açmaq üçün çəkildiyi «Fəryad» filminə necə oynamışdısa və oynadığı roldan necə təsirlənmişdisə sonradan çox acı çəkmişdi və buna görə də, ürəyi dayanmışdı. Onun ürəyinin dayandığı vaxtda «Fəryad» filmi yayımlanmamışdı.

Bir məlumatı da nəzərinizə çatdırım; İrfan Xan bu amansız xərcəngə 2 dəfə yoluxmuşdu. 2014 və 2018-ci ildə. 2014-2015-ci ildəki amansız günlərdən sonra sağalan İrfan Xan 2018-ci ildə yenidən xərcəng diaqnozu ilə xəstə oldu. 2020-ci ilin 28 aprelində xəstəxanaya yerləşdirildi, vəziyyəti ağırlaşdı və sadəcə, bu amansız xəstəliyə bir gün dözə bildi.

Mən heç nə deyə bilmirəm. Ancaq bunları demək istəyirəm: Dünya İrfan Xanı itirdi! Ancaq ümitsiz yaşamaq olmaz. İnanıram ki, İrfan Xanın yoxluğuna dözməyən dünya yeni İrfan Xanlar yaradacaq! Məqaləmizin qəhrəmanına isə Allahdan rəhmət diləyirəm.

Sevindik NƏSİBOĞLU
30.04.2020